

A NÉPDAL

Antaeus görög óriás valahányszor a földet érintette, új erőt kapott.

A népdal minden nemzet büszkesége, szemefénye legnagyobb kincse. Mult idők dicsőítése, jövő színes ecsetelése. Öröm és bánat hírnöke, szerelem szónoka, az élet minden pillanatának állandó kísérője. Velünk van minden jóban, rosszban, kacagásban és könnyben. Azért is szeretjük olyan nagyon, azért is nőtt annyira szívnkhöz.

Egy népdalt énekelünk. Nem tudjuk milyen idős. Lehet, hogy ötven éves, lehet, hogy ötszáz. Talán még régebbi is, hisz a népköltés egyidejű magával a néppel. Nem tudjuk ki szerezte. Talán egy szerelmes leány ajkairól indult el először, talán egy ragyogó tavaszi napon fakadt ki egy szántó-vető magyar legény szívéből. Nem tudjuk honnét jött. Talán a Kárpátok fenyvesei hallották először és zsongták tovább, talán a bácskai kalászosok. Kié? Senkié és mindenkié: a népé.

Ezekben a dalokban van részben a forrása annak az erőnek is, amelyet felakarunk használni munkára, haladásra. A nép dalaiiban nem csak az erő, hanem az élet forrása is megtalálható, amíg ezek a dalok élnek, nem tűnhetünk el. Ezekben a dalokban benne van minden öröm és fájdalom, remény és vigasz, boldogtalanság és boldogság, sírás és kacagás. Vigaszt nyújtanak a bánatban, fel-emelnek, ha szenvedünk. Minden dalban magunkra találunk: Igen, ez mi vagyunk! Ez a mi vérkeringésünk, földünk, levegőnk. Erdélyi János, az ismert XIX-ik századbéli költő, a népdalok fáradhatatlan gyűjtője szerint a népköltészet egyik főérdeme: *a valóság*. Amit benne találunk, az mind igaz tény. Ha valami benne történetre vonatkozik, az történet, ha erkölcsre, az erkölcs, ha ízlésre, az ízlés. Itt minden betű adat s minden kis adat a multból, gyökerül szolgál új virágnak a jövőben.

Szép végighallgatni Verdi operáit. Gyönyörködni tudunk Mozart és Beethoven muzsikájában, élvezni Schubertet és Lisztet. Megbámuljuk Wagner mesteralkotásait. De mennyivel közelebb áll hozzánk, mennyire közvetlen a nép dala! A dal, mely a nép ajkáról fakadt és melyet évszázadokon keresztül daloltak, javítottak, csiszoltak, csinosítottak névtelen poéták milliói; a dal, mely nemzedékről-nemzedékre szállt, mely mindig régibb lett és mégis mindig új maradt, amelynek évszázados dallama frissen és üdén szól minden nemzedék ajkán.

Népdal mindenütt van, ahol csak nép él. Természetesen a bácskai magyarságnak is meg vannak a maga dalai. Egy multszázadbeli író szerint: „a bácskai magyarságnak a nótázás iránt való fogékonysága ép oly erős, akár a faja, amelyhez tartozik. — „Ajkaikon a népdalok egész kincstára él”. Valóban a bácskai magyar a legdalosabb természetűek közé tartozik. Különösen a leányok kivétel nélkül nótás természetűek. Vasár- és ünnepnapokon esténként a házak előtt gyűlnek össze és énekelnek, ám dalolnak munkaközben is, ahol hangadó, jó nótástársuk vezetésével teszik hangossá a mezőt.

Ezek a dolgok mindenki előtt ismertek. A magyar nótát megbecsüli és szereti az egész világ. És amennyivel nagyobb lesz azoknak elismerése és megbecsülése, annyival nagyobb és szentebb feladatunk az, hogy megismerjük ezt a dalt a maga egyszerűségében, a maga természetességében úgy, ahogy megszületett a nép ajkán, minden külső befolyástól mentesen. Gyűjtjük össze ezeket a dalokat és tanulmányozzuk. Hálás feladat és szép munka ez. Terjesszük e dalokat. Ismerje meg azokat az, aki még nem ismeri, ismerjék fel belső értékét azok, akik már kívülről megismerték.

Arra a kérdésre, hogy ki terjessze ezeket a dalokat, könnyű megfelelni: énekkaraink. Legyen feladatuk az, hogy minden hangverseny és ünnepély alkalmával énekeljenek néhány bácskai népdalt. Minden tájnak, minden vidéknek, sőt községnek is van olyan nótája, amely kizárólag ott termett. Ha minden község dalosai és karmesterük utánanéznek egy kissé a dolognak, bizonyosan felfedeznének sok, majdnem feledésbe ment, vagy a községen kívül élőknek ismeretlen nótáit. Ha már néhány nóta összegyűlt, rendezzenek hangversenyeket, amelyeken kizárólag ezek a nóták szereplnének. Énekkaraink nagyjelentőségűek. Fontos nemzeti, kulturális és szociális szerepet játszanak, mivel a legtöbb községben a társadalmi élet központját jelentik. Hosszú és fáradságos munka a hangversenyen szereplő számok betanulása: a kenyér utáni futkosás fáradalmi után megérdemelt egy két órás pihenés elrablása. Hónapokig tartó fárasztó munka. És mégis dolgoznak. Mindnyájan tudjuk, de ők érzik a legjobban, hogy minden újabb hangversenyük egy téglá lesz kultúránk palotájának építésében.

Legyünk Antaeusok! Boruljunk le a földre, érezzük annak áldott melegét, szívjuk magunkba forró leheletét. Tápláljon és erősítsen a dal, amely ezen a földön termett, a kacagó napsugárban, az aranykalászkok hullámlásában. Vegyünk új erőt, hogy tovább haladhassunk nehéz utunkon és legyen szemeink előtt az, hogy amíg egy nép dalai élnek, addig az a nép is élni fog.

Jancsuskó Gábor